

23/138/LEG-K

Bydgoszcz, 16 marca 2023 r.

Pan
Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury

Jeneruny Panu Ministrowi

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 lutego 2023 r. znak pisma: DGWiŻŚ-7.0320.1.2023 w sprawie projektu sprawozdania z wykonania Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) w latach 2020 i 2021 Izba Gospodarcza „Wodociągi Polskie” uprzejmie wskazuje, co następuje.

Przedstawione przez Ministerstwo Infrastruktury Sprawozdanie jest dokumentem agregującym i opisującym dane na poziomie całego kraju, będąc realizacją ustawowego obowiązku, ciążącego na ministrze właściwym do spraw gospodarki wodnej, wynikającego z art. 94 ustawy Prawo wodne. Dane przedstawiane w sprawozdaniu dotyczą aglomeracji tworzonych w ramach jednostek samorządu terytorialnego na potrzeby przedmiotowego programu. Sprawozdanie z wykonania KPOŚK w latach 2020 i 2021 ma więc formę ogólną, jednak istotną z punktu widzenia wdrażania przez Polskę dyrektywy ściekowej. Niepokoi fakt wciąż niskiej zgodności aglomeracji z dyrektywą. Izba uważa, że powinno się podjąć debatę na temat tych przyczyn tak, aby doprowadzić do poprawy sytuacji. Jest to szczególnie istotne w kontekście projektu nowej dyrektywy ściekowej zaproponowanej przez Komisję Europejską w 2022 roku.

Izba przesyła poniżej uwagi, które powstały na podstawie konsultacji członków Izby oraz analizy tekstu Sprawozdania.

Finansowanie

Według Sprawozdania prawie 50% środków finansowych na realizację zobowiązań akcesyjnych stanowią środki własne gmin, a ponad 20% to środki pozyskane z funduszy unijnych. Zwracamy więc uwagę na fakt, że brak wystarczających środków własnych z taryfy oraz brak możliwości ich pozyskania z funduszy unijnych może przełożyć się na dalsze opóźnienia terminu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy ściekowej.

Ponadto niski (poniżej 10%) poziom dofinansowania zadań z gospodarki ściekowej przez polskie fundusze ekologiczne (NFOŚiGW oraz WFOŚiGW) oraz wykazane ogromne zaangażowanie środków własnych gmin (niemal 50%) wskazują na niewystarczające wsparcie dla samorządów.

Biorąc pod uwagę zasadną opinię sformułowaną w pkt. IV.2 o braku środków inwestycyjnych na wyposażenie aglomeracji w sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków oraz niepokojący (z uwagi na możliwe kary nałożone przez KE na Polskę) wniosek nr 6.f) w pkt. V o niespełna połowie aglomeracji spełniających warunki dyrektywy, wydaje się zasadne doprowadzenie do zwiększenia zaangażowania krajowych funduszy ekologicznych w realizację zadań KPOŚK, co winno zostać wskazane jako jeden z wniosków sprawozdania.

Przyczyny nieosiągnięcia:

Proponujemy w przyczynach nieosiągnięcia dopisać:

- brak wskazania terminu wykonania obowiązku podłączenia do sieci kanalizacyjnej w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- zaostrenie wymogów dotyczących procentu skanalizowania aglomeracji wprowadzone w 2020 r. przez Ministerstwo Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej (w dokumencie pt. "Poradnik dla samorządów wyznaczających aglomeracje").

Aglomeracje:

Należy podkreślić, że trudno jest oceniać progres w wypełnianiu wymogów dyrektywy ściekowej w sytuacji zasadniczej różnicy w rozumieniu terminu „aglomeracja” w samej Dyrektywie Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) i w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji.

Definicja w art. 2 pkt.4 dyrektywy brzmi: „aglomeracja” oznacza obszar, gdzie zaludnienie i/lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych lub do końcowego punktu zrzutu” (na taki zapis art.86 ust.3 pkt.1 Prawa wodnego powołuje się sprawozdanie MI na str. 10).

Z kolei wspomniane wyżej Rozporządzenie w §1 pkt.3 i pkt.5 odnosi się odpowiednio do zarejestrowanych miejsc noclegowych i zameldowanych osób, co w przypadku wielu aglomeracji powoduje istotne różnice w RLM. Liczba osób zamieszkujących a niezameldowanych może istotnie zakłócać dane, co jest widoczne na przykład w różnicach pomiędzy liczbą mieszkańców zarejestrowanych w systemie meldunkowym urzędu miasta, a danymi BDL GUS za ten sam okres. Jednocześnie w gminach położonych z dala od wielkich miast notuje się spadek rzeczywistej liczby mieszkańców, choć liczba zameldowanych nie zmienia się lub zmienia w sposób nieznaczny. Z kolei w największych miastach różnica między liczbą osób zameldowanych a rzeczywiście korzystających z systemu odbioru i oczyszczania ścieków może wynosić kilkadziesiąt a nawet kilkaset tysięcy RLM.

Niemniej w tab. 2 sprawozdania oraz na wykresie 1 w opisie wskazano „liczbę rzeczywistych mieszkańców aglomeracji”, a w pkt. III.3 odniesiono się do „liczby mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych”, wskazując jednocześnie w tab. 3 „przyrost liczby mieszkańców rzeczywistych korzystających ...”, co pozostaje w sprzeczności z realnymi danymi, które nie są zbierane i analizowane.

Wobec powyższego wnioski sformułowane w pkt.IV.2 sprawozdania dot. błędnego wyznaczenia granic aglomeracji w odniesieniu do wskaźnika koncentracji wydają się niewłaściwe, skoro zgodnie z zapisami §1 pkt.6 Rozporządzenia wskaźnik ten odnosi się tylko do sieci planowanych do realizacji i do zameldowanych mieszkańców.

Wskazać należy, że sposób określenia RLM jest kluczowy w całym systemie tworzenia aglomeracji ale też w określaniu wymogów. Ograniczenie rozumienia wskaźnika do osób zameldowanych i liczby miejsc noclegowych powoduje w wielu wypadkach fałszywe przekonanie o zgodności z art. 10 dyrektywy, podczas gdy wiele oczyszczalni ścieków obciążanych jest faktycznym ładunkiem (RLM określonym zgodnie z wymogami dyrektywy) znacznie przekraczającym ich projektowe możliwości. Należy tą wątpliwość uwzględnić w podejściu do stwierdzania zgodności z art. 10 dyrektywy.

Osad ściekowy

Pkt.III.5 sprawozdania obejmuje jedynie zagadnienia gospodarki osadami ściekowymi pochodzącymi z oczyszczalni ścieków, pomijając problem gospodarki osadami z czyszczenia kanalizacji sanitarnej. Ujęcie tego zagadnienia jest szczególnie istotne w przypadku systemów kanalizacyjnych, odprowadzających ścieki do oczyszczalni w aglomeracji, lecz położonej na terenie innej gminy/powiatu. W takich przypadkach na ogół nie ma możliwości wywozu osadów wydobytych z sieci do procesu przeróbki na oczyszczalni i są one najczęściej spltawiane obciążając ciąg technologiczny oczyszczania ścieków, gdzie poddaje się tlenowemu procesowi osady o charakterze beztlenowym. Jednocześnie zachodzące w kanałach procesy beztlenowego rozkładu substancji biologicznych osadów ściekowych mogą zmieniać charakter osadów powstających w procesach oczyszczania ścieków w sposób ograniczający możliwość ich dalszego zagospodarowania. Brak jest też porównania wytworzonej ilości osadów w stosunku do ilości osadów zagospodarowanych.

Ponadto proponujemy skorygować opis wykresu 2, gdyż opis ten jest niezgodny z wykresem. W 2021 roku najczęstszym przeznaczeniem było „przeznaczenie na inne cele”. Należałoby wyjaśnić kierunek i przyczynę wzrostu tego rodzaju zagospodarowania.

Poprawki porządkujące

- w pkt. I.4. Priorytetyzacja aglomeracji, pkt. 2 (str. 6) – należy poprawić datę na: 30 września 2016 r.,
- w pkt. III.5. Gospodarka osadowa (str. 16) - na końcu zdania: "Ilość osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków poddanych zagospodarowaniu i unieszkodliwieniu w latach 2020 i 2021 wyniosła odpowiednio 597 759 Mg i 665 226 Mg w przeliczeniu na suchą" należy dopisać: "masę",
- w pkt. III.6. Finansowanie (str. 19) - zdanie: "Przez dotacje Unii Europejskiej z Funduszu Spójności oraz z funduszy strukturalnych inwestorzy są zachęceni do realizacji przedsięwzięć porządkujących gospodarkę ściekową" należy zmienić na zdanie: "Dotacje Unii Europejskiej z Funduszu Spójności oraz z funduszy strukturalnych stanowią ważny bodziec do realizacji przedsięwzięć porządkujących gospodarkę ściekową, niejednokrotnie warunkując wykonanie danej inwestycji."
- w pkt. IV.2. Ocena stanu wypełnienia zobowiązań akcesyjnych (str. 24) oraz w pkt. V. Podsumowanie pkt. 6.f (str. 26) podając liczbę aglomeracji posiadających oczyszczalnie o wystarczającej wydajności (701 w roku 2020 i 753 w roku 2021) oraz liczbę aglomeracji posiadających oczyszczalnie spełniające wymagania dotyczące ścieków oczyszczonych (671 w roku 2020 i 713 w roku 2021) należy doprecyzować, że te liczby odnoszą się tylko do tej grupy aglomeracji, która osiągnęła wymagany procent skanalizowania,
- w pkt. IV.2. Ocena stanu wypełnienia zobowiązań akcesyjnych (str. 25) - sformułowanie: "brak weryfikacji RLM w aglomeracji" należałoby zamienić na sformułowanie: "brak aktualizacji RLM aglomeracji w uchwale",
- zamiast „nie przeznaczony” powinno być „nieprzeznaczony”.

2 wyuzeni rachunki,
Paweł Sikorski
Prezes Izby

